Год. I Брой 25 Силистра, 15 Августъ 1930 8 лей Броя

Урежда редакционенъ комитетъ

Абонаментъ 150 лей за странство 300 лей
Приематъ се обяв — ления —

ПРОБУДА

Отговоренъ редакторъ
Н. Атанасовъ
Редакция и Администрация Печат. „ПРОГРЕСУЛЪ“
— СИЛИСТРА —
Redacția și Administr.
Tip. „Progresul“
Silistra

„PROBUDA“ | Седмиченъ вестникъ за политика и обществени знания | Ziar Săptămânal

Къмъ нашитѣ абонати

Единъ следъ другъ до днесъ издадохме, винаги на време, 25 броя отъ нашето любимо вестниче, като се старахме да бъде то отзвукъ на живота въ нашия край. Съ всички намѣрения сме да продължимъ и за въ бъдаще да го списваме въ сжщия духъ и съ сжщитѣ добри желания: да бъдемъ полезни на племето си. До колко сполучливо изпълняваме поетитѣ задължения, нека сждятъ онія, които четатъ нашето вестниче и нека добиятъ куражъ и публично изказватъ мнението си върху онова, което ме достига въ списването му, и нека бъдатъ увѣрени, че ще ни зарадватъ твърде много съ правдивитѣ си напѫтствия. Готови сме винаги да се вслушаме и почерпимъ поука. По неволя поехме тежкото задължение да бъдемъ вестникари и до като не видимъ по крепки ржце да поематъ това дѣло и да направятъ вестника едно голѣмо свѣтило, лъчитѣ на което да проникватъ и въ най далечната селска българска колиба, а тѣзи крепки ржце ще дойдатъ, въ това твърдо вѣрваме, ние ще продължаваме да пишемъ вестничето си и да проправяме пѫть на бъдащитѣ голѣми майстори въ това направление.

Колкото и малко, вестничето ни има своитѣ разходи и тѣхъ ще трѣбва да посрещнатъ онія, които го четатъ. На тѣхъ само сме разчитали, когато започнахме да го издаваме и днесъ още вѣрваме, че надеждитѣ ни въ това отношение не сж били суетни.

Нашитѣ читатели сж хора на труда и понеже искатъ да бъде трудътъ имъ справедливо оценѣнъ и заплатенъ, тѣ ще се отнесатъ съ сжщата мѣрка и по отношение на чуждия трудъ, тѣ съ готовность ще заплатятъ труда вложенъ въ вестника.

Не претендираме да бъде заплатенъ труда за списването на вестника. Този трудъ, макаръ и най тежкиятъ, въ насъ не е билъ достатъчно ценѣнъ и не винаги платенъ, и не него искаме ние да бъде платенъ, него ще даваме още безплатно, но материалитѣ за вестника и труда на работницитѣ печатари ще трѣбва да се заплатятъ.

Ние напомняваме на нашитѣ абонати, че тѣ, като сж приели да получаватъ вестника, приели сж и задължението да заплатятъ обявената цена. Ти не е голѣма, едва ще се покриятъ разходитѣ за печатъ и хартия, и въ случай, че остане нещо, ние сме съ всички намѣрения да направимъ съ нея нѣщо пакъ за читателитѣ.

Ние не допущаме, че между нашитѣ читатели ще се намѣрятъ хора, които да искатъ безплатно да се ползуватъ отъ вестника ни, но ако истина ако има такива, увѣряваме ги, че нѣма да имъ простимъ, не само имената имъ ще обявимъ въ вестника, но ще направимъ всичко, за да ги заставимъ да платятъ. Къмъ тѣхъ отправяме молба: да заплатятъ полученитѣ до сега броеве и съобщятъ, че не желаятъ да го получаватъ. И съ това ще ни направятъ услуга.

Вестничето ни е въ доста голѣми задължения, тѣхъ ще видите въ отпечатаната равносмѣтка, и за това правимъ това напомняване къмъ абонатитѣ, да си платятъ абонамента. Това ще ни улесни въ издаването му и ще ни зарадва, че вложенията въ вестника трудъ се цени, а ценното е и потрѣбно. Всичкото ни желание е вестничето ни да стане потрѣбно.

Редакция и Администрация
„ПРОБУДА“

ПО МНЕТЕ, записванията въ българското първоначално училище ставатъ само въ времето 1—10 Септемврий.

***Записванията ставатъ отъ родителитѣ.** За начинаещитѣ се иска кръщелно свидетелство.*

Училища на майчинъ езикъ

„Учението е свѣтлина“
Беконъ

Учението днесъ е насѫщна потрѣба за всички съсловия и класи. Учението прави труда по-лекъ и по-продуктивенъ. Чрезъ него хората си създаватъ бѫдаще, каквото заслужаватъ като най-разумни сжщества на земята. Но за да има това благотворно влияние върху човѣцитѣ, учението ще трѣбва да се предава по начинъ, който да бъде най-лесно достѫпенъ за крехкия детски умъ и да се възприема съ най-голѣма готовность отъ децата. Този лесенъ начинъ и готовность за възприемане ще намѣримъ само когато учението се предава на езика, на който детето е свикнало да мисли, да изказва намисленото, да твори съ ума си, а това е само майчинятъ езикъ, който дава всички тѣзи улеснения за учение.

Тъй както днесъ се предава учението въ основнитѣ училища, то остава за тѣхъ мъртво, думи безъ съдържание, които никога нѣма да оплодотворятъ мисъльта и да подтикнатъ волята къмъ работа. Ромжнскиятъ езикъ, на който става ученето, е непонятенъ за детето; то го чува едва въ училището и дълго време, а за нѣкои и до края на ученето му, оставатъ глухи къмъ онова което се върши надъ тѣхъ въ училището.

Свършили училището, тѣ едва сж грамотни въ смисъль, че едва четатъ, но мъчно разбиратъ прочетеното, а своя мисъль много малцина могатъ да предадатъ писменно. Нѣколко години следъ напущане училището, тѣ ставатъ съвършено неграмотни, или грамотностьта имъ се изразява само въ ученето да подписватъ името си.

А за да има влияние умението върху отдѣлния човѣкъ, чрезъ училището ще трѣбва да се създаде връзка между човѣка и книгата. Понеже човѣкъ трѣбва да се учи цѣлъ животъ, сто тази връзка ще му даде възможность да види и проумѣе онова, което човѣцитѣ отъ неговия занаятъ и ученитѣ сж създали за благото на сжщия и чрезъ това получи потикъ за по разуменъ трудъ. Само тогава ученето ще бъде за него свѣтлина, която ще озарява пѫтя на неговото преуспѣване.

Ето защо ние искаме да се даде на населението отъ Нова Добруджа, което въ болшинството си е българско, училища, въ което децата да учатъ на майчиния си езикъ, единъкъмъ, който ще даде възможность да има науката влиянието, за което говоримъ.

Ромжния е поела задължението да даде такива училища съ международния договоръ подписанъ отъ нея, членъ 10 на който казва: „По отношение народното просвѣщение за всички градове и околии, дето живѣятъ значително число ромжнски поданици, които говорятъ другъ, а не ромжнски езикъ, ромжнската държава ще указва надлежнитѣ улеснения, за да се даде възможность на децата на тѣзи ромжнски поданици да получатъ въ основнитѣ училища образование на свой езикъ. Това постановление нѣма да пречи на Ромжнското правителство да направи задължително преподаването на ромжнски езикъ въ тѣзи училища.

Въ градоветѣ и околитѣ, въ които живѣятъ значително число ромжнски поданици отъ етническитѣ, религиозни или езикови малцинства, на тия малцинства ще се обезпечи ползуването отъ една справедлива часть отъ сумитѣ, които би били отпущани отъ хазната по държавния, общински или други бюджети за възпитателни, религиозни или благотворителни цели“.

Това сж задълженията по международния договоръ, който Ромжния доброволно е поела и по-ела дори да приложи, като тури въ съгласие училищното си законода-

телство съ поетитѣ задъ дѣлъ. Така въ гласуванія въ 1924 година законъ за държавното първоначално учение, чл. 7, ал. 2 е казано: „Въ община съ население отъ друга езикъ. Министерството на Просвѣтата ще основе първоначални училища съ езикъ на преподаване този на населението въ пропорция както и въ ромънскитѣ общини. Въ тѣзи училища изучването на ромънски езикъ ще бѫде обаче задължително съ числото часове опредѣлено отъ правилника“.

Законодателятъ е искалъ нѣщо повече, да тури въ изпълнение международното задължение и това на чл. 7 отъ закона. Това се вижда отъ последната алинея на чл. 65. Тамъ се казва: „Въ мѣста съ миноритарно население, въ което би се намѣрило достатъчно число дѣца на училищна възрастъ отъ ромънски произходъ може да се отвори едно училище съ ромънски езикъ на преподаване“.

Знаемъ въ българскитѣ села, където съществуватъ училища съ ромънски езикъ на преподаване, тѣ би трѣбвало да бѫдатъ училища на български съ изучване на ромънски езикъ; точно такъвъ е смисъла и на ал. 2 отъ чл. 7 и на

Тѣ не сѫ такива, училища съ български езикъ на преподаване, може би и по наша вина донѣкѫде, защото законътъ съществува вече 6 години и отъ никое българско село не сѫ направени постѫпки за да се превърнатъ тѣ въ училища на майченъ езикъ. Ние знаемъ, че това ще бѫде трудно, но колкото и трудно да бѫде, това не бива да ни спира, а ще трѣбва непрестанно да правимъ постѫпки, като знаемъ, че ние сѫ това не искаме нѣщо повече отъ онова, което самиятъ законъ за основното образование въ държавата ни дава.

Време е да започнемъ да действуваме. До началото на учебната година имаме още месецъ, време предостатъчно, за да направимъ първитѣ постѫпки за добиването имъ.

Кой би трѣбвало да ги направи? Въ селата училищнитѣ настоятели сѫ българи, но тѣхнитѣ фактически ръководители сѫ директоритѣ на училищата. Колкото нашето искане и да е законно, ние сме увѣрени, че тѣ не биха съдействували, за да се направи искане до министерството за откриване училища на български езикъ и затова настоятелствата като учредения мѫчно биха могли да направятъ постѫпки въ горния смисълъ. Тамъ кѫдето училищнитѣ настоятелства биха могли да направятъ това и безъ съдействието на директоратъ, нека подърнатъ да го направятъ. А тамъ, кѫдето не биха могли да извършатъ това, нека бѫдатъ подписани колективни заявления до Министра на Народната Просвѣта отъ всички родители, които искатъ дѣцата имъ да се учатъ на материния си езикъ.

Нищо на готово не идва. За всѣка придобивка, дори и най-малката, ще трѣбва да се действува продължително и настойчиво въ едно и сѫщо духъ, въ едно и сѫщо направление. Като действуване споварливо и дружно нека вѣраме, че ще добиемъ желаното.

Абонаментъ отъ абонатитѣ въ града събира Т. Калчишковъ, който и разнася вестника ни. Умоляваме ги да имать нѣлна вѣра и плащатъ нему. Абонамента може да се плаща и въ печатницата „Progresul“ на г-нъ Н. Атанасовъ. Срещу платения абонаментъ да се иска винаги квитанция.

Абонатитѣ отъ селата ще могатъ винаги да платятъ абонамента си въ печатницата.

ОБЩИТѢ ПРОДАЖБИ

Кооперативното движение въ цѣлия свѣтъ взема все по-широки и по-широки размѣри. Крайната цель на движението е съ взаимни усилия и дружна работа да се отстранятъ всички онѣзи, които използуватъ труда вложенъ отъ другитѣ за произвеждане на известни блага и отъ това създаватъ за себе си благосъстояние. Това сѫ посредницитѣ отъ всѣкакъвъ видъ, или търговци, които сме свикнали да ги нарѣчаме, чийто занятие е да доставятъ необходимитѣ стоки на потребителитѣ—купувачи. Тази тѣхна работа се заплаща отъ двете страни, въ чиято услуга се явяватъ и производителитѣ плащатъ, като продаватъ произведенията си по-евтино, отколкото ги заплаща купувача консуматоръ, и консуматоритѣ плащатъ, като купуватъ по-скѫпо, отколкото ги е продалъ този, който ги е произвелъ.

Една стока, за да стигне отъ производителя до консуматора, въ повечето случаи минава презъ ржцетѣ на 4—5, а понѣкога и повече търговци. Всички тѣ слагатъ върху нея своето право—печалба—и така, понѣкога на двойна цена отъ тази, съ която я е купилъ първия търговецъ отъ производителя, тя стига до консуматора, т. е. до този, който я употребява за своитѣ нужди.

Кооперацията, като се стреми да премахне посредницитѣ, дири да спести тѣхната печалба за сѫщитѣ две страни: да заплати на производителя по-скѫпо отколкото би му заплатилъ търговеца посредникъ, да продаде стоката на купувача-консуматоръ по-евтино отколкото търговеца. Естествено, че това е достижимо, защото печалбата на търговеца е, която въ случая ще се разпредѣли между производителя и консуматора. Голѣмитѣ разстояния които дѣлятъ производителя отъ консуматора породиха идеята за общи покупки и общи продажби; тѣ напоследъкъ въ всички страни взематъ все по-широки и по голѣми размѣри. Износътъ на почти всички зърнени храни отъ Канада—Америка—става отъ специалнитѣ износни централи на кооперациитѣ. Цѣлиятъ износъ на Русия става чрезъ кооперациитѣ. Навсѣкѫде производителитѣ се сдружаватъ, сгрупиратъ стокитѣ си и общо имъ дирятъ пазари.

Нашата страна е преди всичко земедѣлска. По голѣмата часть отъ произведенията храни трѣбва да преминатъ границата и отидатъ да изхранватъ населението въ индустриалнитѣ държави, чийто земи по климатически условия не раждатъ храни. Останатъ ли у насъ, то значи обедняване на земедѣлеца, ново още по-голѣмо спадане на цѣнитѣ. Голѣмото количество храни на пазаря дава възможность на многото посредници да спекулиратъ цѣнитѣ, т. е. да ги повишаватъ и спадатъ, не съобразно тѣзи на народнитѣ пазари. Вѫрочемъ и тамъ се върши сѫщото нѣщо.

За отстраняване поне на часть отъ посредницитѣ и изнасяне храниятъ въ странство и у насъ все повече и повече почва да добива реалность идеята за обща продажба на храниятъ. На чело на движението, както и трѣбва да бѫде, застава Централната Кооперативна Банка подпомогната отъ внесно—износната централа.

Дейностьта си Центр. Кооп. Банка смѣта да развие по следния начинъ. Тя организира 3 вида продажби: 1) продажба и ликвидиране веднага при пристигане на стоката, 2) продажби съ тримесечно

КООПЕРАТИВНА ПРАКТИКА

ЕДНО КООПЕРАТИВНО СЕЛО ВЪ ЧЕХОСЛОВАШКО (ПРИКАЗИ)

Отъ Проф. Д-ръ Тотомановъ

Прамѣритѣ имать за кооперативния животъ голѣмо роля въ всички области на стопѣнската дейность. Народитѣ се учатъ единъ отъ другъ, дори и да сѫ съ различни национални интереси. А нѣкои народи, които въ тази или онази область сѫ напредвали силитѣ си по-късно, вдигатъ нѣкога дори до по-добро резултата отъ своитѣ учители.

Преди нѣколко, описването на кооперативния Ротердамъ (Англия) направи цѣло пътешествие презъ цѣлата международна кооперативна преса. Сега иде реда на Чехословашкото кооперативно село Прикази.

Една пропаганда на кооперативната мисъль, извършена отъ пастора Бурмъ и последувала като предпоставка за чисто практическата работа по кооперативното организиране на селото Прикази, най-голѣми заслуги за което имать селскитѣ Васкушкалъ и Вага.

Пастора не се е ограничилъ само съ селото Прикази, но е разширилъ своята дейность и върху съседни села и днесъ имената на пастора, на учителя Демлъ, както и на селянитѣ Васкушкалъ и Вага внесено се почитатъ отъ жителитѣ на тѣзи области. Въ 1869 г. се е основала най-старата и най-важната кооперация въ с. Прикази, една кредитна кооперация съ неограничена отговорность. Всички останали кооперации на селото сѫ се появили благодарение парачата помощь на тази кооперация, която и днесъ продължава да бѫде тѣхенъ кредиторъ.

Въ 1917 г., благодарение внесената на селянина Фр. Комиди, се основава въ Прикази кооперативна фурна, която обхваща съ своята дейность 5 съседни села. Всѣки членъ е длъженъ да внесе годишно 5 центнера зърно върху дѣлъ въ фурната, срещу което получава 450 кгр. хлѣбъ. Зърното се смила въ мелницата на фурната; трицитѣ си може да получи всѣки членъ обратно по пазарнитѣ цени. Разноскитѣ по надзирателя на фурната и печене хлѣба носи всѣки членъ пропорционално съ количеството на получения хлѣбъ. Съ това всѣки членъ дава за 90 кгр. хлѣбъ единъ центнеръ (50 кгр.) зърно и около 2 марки за печенето му. Ако членъ, който по една или друга причина не може да даде зърно, може вмѣсто него да внесе стойностьта му по борсови цени. И наопѫкъ, разрешено е печенето на хлѣба да се заплаща вмѣсто съ пари — въ натура, съ жито. Нормата „1 дѣлъ — 5 центнера жито“ не се спазва строго; тя се нагажда споредъ голѣмината на семейството на члена и върви по тоя начинъ между

ликвидиране и 3) продажби съ годишно ликвидиране.

Продажбитѣ съ тримесечно и годишно ликвидиране се разбиратъ така: Преди бата на храните става всѣкидневно. Получената цена за продадената стока нѣма да бѫде и цената, съ която тя ще се заплати на производителитѣ. Тази цена, ако е искано тримесечно ликвидиране, ще се пресмѣтне въ края на тримесечието — 1 Октомврий, 1 Януарий, 1 Мартъ и 1 Май, или къмъ 1 Май, ако е искано годишно ликвидиране и ще бѫде срѣдната цена отъ всички стоки продадени презъ тримесечието или годината.

При първия видъ продажба, производителя получава това, което е получено за стоката му въ момента, при втория и третия случай има единъ рискъ, който може да бѫде или печалба, или загуба, но той е действително кооперативния.

Срещу внесенитѣ храни за обща продажба Центр. Коп. Банка отпуща авансъ до 40 % отъ мѣстната пазарна цена, съ която земедѣлеца да посрещне първитѣ си нужди. На получения авансъ ще се плаща 10 % лихва до деня на продажбата на депозираните храни. За работата на всички кооперативни единици, които ще взематъ участие въ общитѣ продажби, Цен. Кооп. Банка ще задържи отъ получената сума при продажбата 2 ½ % комисионъ плюсъ отдѣлно направенитѣ разходи.

Продажбата на храните ще става въ износнитѣ пристанища: Брайла, Галацъ, Рени и Констанца.

Инициативата на Центр. Кооп. Банка за обща продажба на храните трѣбва да бѫде подкрепена. Това е една по-висша кооперативна дейность, която се налага отъ самото движение, и за развитието на която всички кооператори ще трѣбва да дадатъ своята помощь. Като всѣка нова работа тя ще срещне много пречки, ще направи може би, много грѣшки, но това не бива да ни плаши. Съ борба се чертаятъ новитѣ пѫтища, тази борба ще бѫде успѣшна, само при подкрепата на отдѣлнитѣ производители земедѣлци.

Да подкрепимъ новия пѫть на кооперативното ни движение! Тога ще стане, когато всѣки земедѣлецъ, билъ той членъ или не на кооперативно сдружение внесе ако не всичкитѣ си за продажба зърнени храни, то поне една часть отъ тѣхъ за обща продажба. Страхъ, че може би нѣма да получимъ за тѣхъ това, което бихме взели на мѣстния пазаръ не бива да имаме. Но даже и така да е, пакъ трѣбва да го направимъ. Първата загуба не може да бѫде голѣма, но ще имаме моралната награда, че сме взели участие въ разбиване на трудноститѣ и откриване новитѣ пѫтища на движението.

Около изявлението на г-нъ министра

И. Михалаке по положението въ Нова Добруджа

При гласуването на допълнението на Закона за Нова Добруджа въ миналата сесия се бѣ създало убеждението, че това допълнение иде да изправи една неправда по-отношение на Добруджанското население, като до известенъ предѣлъ на хектари нѣмало да се взематъ третини. Скоро тази илюзия изчезна и остана онова, което закона действително даваше. То не бѣ много, но за мнозина се струваше, че малкото, което се дава съ този законъ ще може следъ време да се разшири и постепенно да се повърне онова, което се отне по начинъ, който мѣчно може да се окачестви за една правова държава: По късно се разбра окончателно, че законъ-

---

ните твърде незначителни области само на онези, които бѣха пропуснали първи пѫть срока да подадатъ декларации и далечни надежди на онези, които сж съвършенно безъ земя, че могатъ да попаднатъ въ една отъ четиритѣхъ категории за оземляване. Обаче съ изявленията си г-нъ министъръ И. Михалаке, дойде да събори не само създаденатѣ илюзии въ много вѣрващето Добруджанско население, но да отнеме и онова малко, което закона все пакъ даваше.

Отъ изявленията му личи, че третинитѣ, и тѣзи, които ще продължаватъ да се взематъ, ще бѫдатъ запазени за колониститѣ и само за колониститѣ, никому и педя земя нѣма да се даде отъ тѣхъ.

Дори и тѣзи отъ мѣстнитѣ жители, които сж пропуснали да подадатъ декларации и въ последствие земитѣ имъ сж отнети и съ тѣхъ сж оземлени колонисти, тѣхнитѣ земи нѣма да се повърнатъ сега, когато ще подадатъ на ново декларации и сѫда ще имъ присѫди и за държавата третини. Г-нъ министра заявява, че ще продължаватъ да взиматъ третини, но „държавата не е длъжна до повърне на мѣстния жителъ земята“. Въ закона точки въпросъ не е изчерпателно уреденъ и се дава възможность за широко тълкуване и ето г-нъ министра го изтълкува твърде едно странично и въ вреда само на мѣстното население. Така като се прилага закона за ония, които се надѣваха да си възвърнатъ земитѣ, сега, чрезъ новия срокъ за подаване на декларации, ще останатъ само съ новитѣ разходи, които ще направятъ за водене на дѣлата и безъ никакви други последствия. Това е наистина единъ абсурдъ и, вѣроятно, не по този начинъ ще се уреди въпроса, който го чертае г-нъ министра, защото това би било единъ новъ срамъ за Румжния Тя, държавата ще продължава да взима третината отъ новитѣ декларанти, казва г-нъ министра, но не пояснява отъ кѫде ще вземе тѣзи третини, щомъ не се повърнатъ земитѣ.

И комасирането ще се извърши по единъ твърде своеобразенъ начинъ, по най кѫсия пѫть. Ще се вземе за основа декларираното и присѫденото на всѣкиго и вѣроятно въ нѣкой общини ще се почне въ по вече, а въ нѣкой въ по малко т. е. нѣкѫде селенитѣ ще сж декларирали въ по малко отколкото сж имали и тогава ще излезе въ по вече. Тамъ пакъ кѫдето селенитѣ сж декларирали въ по вече отъ колкото сж имали, ще се яви недоимъкъ, измерването ще започне парче по парче и всѣкиму ще се отмѣри отъ общата земя само толкова, колкото му е измѣрено, а не колкото е деклариралъ. Това е и мѫчно и справедливо и така би трѣбвало да стане. па макаръ и да продължи и много години да посѫли и много средства.

По първия случай, когато земята ще се яви въ по вече отколкото е декларирана, тогава г-нъ Министра е много щедъръ и готовъ да прави благодеяния съ чужди средства или да прави съ чужди пита майчинъ поменъ, както казва народната мѫдрость. Отъ тази въ повече земя тамъ ще вземе нови третини за държавата, а съ останалата той ще оземлява по редъ категоритѣ изброени въ закона, макаръ да нѣма право споредъ закона да разполага съ тази земя.

Тамъ самъ признава, че по духа на стария законъ тѣзи земи трѣбва да се повърнатъ на онези, отъ които сж взети, т. е. на декла-

---

1—1·5 центнеръ. За да не се спекулира съ получения хлѣбъ, постановено е да се изплаща дѣла на онзи членъ, който прави спекулата и сѫщия бива изключенъ отъ кооперацията.

Преди кооперативната фурна, въ 1896 г. бива основана въ с. Приказа мѣкарска кооперация. Всѣки членъ е длъженъ срещу единъ дѣлъ да остави 20 литра мѣко, за всѣки по-нататъшни 20 литра се придобива новъ дѣлъ. Въ 1925 година мѣкарницата е получила 314.500 литра мѣко, отъ които 85.658 е продадено, останалото количество е било преработено и въ 1925 год. мѣкарницата е продала 9419 кгр. масло. Броя на членоветѣ и на дѣловетѣ остава въ сравнение съ годината на основаването почти непромѣненъ; въ 1925 год. мѣкарницата брои 48 члена съ 79 дѣла. Техническа кооперативната мѣкарница е организирана добре; освенъ другатѣ машини и хладилница, тя разполага и съ една малка химическа лаборатория.

Една година преди основаването на мѣкарската кооперация, въ Приказа е основана скотовъдна кооперация. Тя брои 130 члена съ 420 глави добитъкъ и притежава 6 разплодни бика и 2 нереза за разплодъ, както и 2 млади нереза. Въ 1923 год. дѣловетѣ сж били замѣнени съ встъпителни вноски въ размѣръ на 10 чешки крони на глава добитъкъ. Разноскитѣ по издържката на разплодния добитъкъ се поносятъ пропорционално съ притежаваня отъ отдѣлнитѣ членове добитъкъ; при купуване на нови екземпляри, обаче, плащатъ всички членове еднакво добавъчна сума, равна на всички.

Първата вършачна кооперация се е появила въ 1878 г. Тия кооперации сж обикновено малки; броя на членоветѣ имъ не надминава 20, тъй като при този броя може още безъ ущърбъ да се работи единъ за други. Тѣ въ по-голѣмата си часть функциониратъ безъ уставъ, а по силата на договоръ между участницитѣ. Обикновено сж следнитѣ правила въ сила: всѣки членъ внася опредѣлена сума за купуване на нужнитѣ машини. Издръжката на машинитѣ се разхвърля ежемесечно върху членоветѣ, пропорционално на внесената сума, но почти винаги по равно. Реда на използуването решава жребие. Използуването се заплаща по броя на часоветѣ, употрѣбени въ работа съ вършачката въ съответното стопанство, срѣдното възлиза на 250 марка; употрѣбата на електричество се пресмѣта отдѣлно. Освенъ сумитѣ платени за използуването, образува се и амортизационенъ фондъ. Когато една вършачна кооперация ликвидира, капитала й се разпрѣдѣля съответно съ първоначално внесената сума. Въ Приказа по настоящемъ има 5 такива кооперации.

Сѫществуването на всичко 9 кооперации въ едно село, при които всичкитѣ цѣнятъ, като сж обогатили жителитѣ на селото си, само

рчаните въ по малко. Но вмѣсто това, което повѣлява и законъ, и здравия човѣшки разумъ, съ тѣзи чужди земи ще се озеленяватъ четиритѣхъ категории безимотни селяни, които закона изброява. И въ край още веднажъ г-нъ Министра за излишенъ актъ подчертава, че, озеленяването нѣма да стане съ земитѣ на държавата, които се заназнаятъ само за колониститѣ, но съ това, което трѣбва да се повърне на старитѣ собственици.

Ако всичко това бѣ намислено точно така, както го декларира г-нъ Министра, защо не е фиксирано и въ закона, а трѣбваше да се даде тълкуване на закона и то слѣдъ единъ атентатъ и то като се изясни, че този атентатъ билъ извършенъ, за да се отъисти за „криминаленъ“ законъ, както се изразява самъ г-нъ Министра. Всичко прави впечатление, че тѣзи нови селения сж направени, за да се успокоятъ бунтаритѣ въ страната, които се зачитатъ по вече отколкото интереситѣ на много хилядно население, което чрезъ миренъ трудъ повдига благосъстоянието на страната. Като че ли държавата се управлява не отъ силни, волеви мѫже, които ще трѣбва да заповѣдватъ чрезъ партията, която ги е създала, а уличната тълпа ще налага законитѣ на страната чрезъ безумци като оня, що стрѣля върху помощника на г-на Министра на вѫтрешнитѣ работи.

ОТЗИВИ И БЕЛЕЖКИ

Настоятеля г-нъ Т. Чакъровъ не ни прати отговора си на повторно поставенитѣ ни въпроси за—сѫществуването на министерскитѣ нареждания за уволненитѣ учители. Не съ мълчанието си трѣбваше да докаже несѫществуването на такива наредби. Положението му на общественикъ му налагаше да намѣри въ себе толкова доблесть, та да излезе открито и да заяви, че е билъ въведенъ въ заблуждение. Високото му обществено положение, настоятель на българската община, му налага пъкъ задължението честно да се отнася къмъ общото културно дѣло на българитѣ и съ малко почитъ къмъ хората, които сж посвѣтили живота си на това дѣло и сж държали и неговата ржка и сж го учили да пише буквитѣ. Отъ хората съ висше образование и обществено положение очакваме да дадатъ примѣръ и на доблесть и на честность при всички случаи, когато участвуватъ въ уредбата на обществени работи.

Считаме въпроса за ликвидиранъ.

* * *

На 10 августъ се състоя свиканата отъ федералната банка „Добруджа“ конференция за обща продажба на зърненитѣ храни чрезъ Централната Кооперативна Банка. Направи впечатление, че по единъ тъй важенъ за земедѣлцитѣ въпросъ присѫствуваха представители на твърде малко кооперативни единици.

Идеята биде посрещната съ сетусиазъмъ, като присѫствующитѣ се ангажираха да пропагитиратъ идеята между съселянитѣ си и се тури началото на една тъй полезна за земедѣлеца дейность. Интъкнаха се и мѫчнотиитѣ, които евентуално биха пречили за осѫществяване на продажбитѣ. Такива се съзрѣха въ: 1) недоброкачественостьта на известенъ родъ наши зърнени храни—каквито сж нашитѣ жита, ячемици, ржжь; 2) Принудителното още сега събиране на държавнитѣ данъци придружено съ всемогѫщитѣ секвестри, които нѣкѫде стигали до секвестъра на коле и каруци; 3) малкиятъ процентъ 40 %, който Центр. Кооп. Банка дава като авансъ срещу предаденитѣ храни за обща продажба. Констатираното ще се донесе до знание на Центр. Кооп. Банка и ще се моли да направи постѫпки предъ финансовото министерство да се не преследватъ за данъци още сега земедѣлцитѣ, които сж вложили храни за обща продажба; да увеличи аванса до 60—70 %, да съдействува за подобрение семето за идната реколта.

Складирането на храните ще става въ пристанищнитѣ центрове: Силистра, Островъ, Попина и Тутраканъ. За обща продажба се приематъ храните и на печленове на сѫщитѣ условия.

Нека отдѣлнитѣ кооперации побързатъ и съобщатъ приблизителното количество храни, съ които ще участвуватъ, за да се взематъ о време необходимитѣ мѣрки за благополучното изкарване на тъй полезното предприето дѣло.

* * *

Най сетне общината ни има кметъ. Той е г-нъ Тарчинусъ, виденъ адвокатъ и членъ на Националъ—Царанистката партия. Встжпилъ е въ длъжность на 11 т. м. като е билъ представенъ въ общината отъ помощника на г-на префекта. Г-нъ кмета е пожелалъ да види служащитѣ въ общината, къмъ които се е обърналъ съ напжтствени думи за честно и добро съвестно отнасяне къмъ службата, която всѣки заема. Това като начало е хубаво, но още не ни дава право да сждимъ за дейностьта на новия кметъ.

Много сж мѫчни въпроситѣ, които трѣбва да разрешява общината ни. Съ радость ще отбелязваме всички хубави начинания, ако такива се започнатъ, но въ никой случай нещо замълчаване бездействието, както е било до сега; или пъкъ дейность насочена да охранва лични интереси, единична практика отъ много години.

* * *

„Топазъ“—това е комедия, или по-право сатира на съвременото общество отъ Марселъ Пановлъ, младъ и доскоро непознатъ драматургъ—сатирикъ отъ първа величина, която Театралната секция при Българското Общество въ гр. Силистра, ще представи на 23 Августъ т. г. въ салона „Capitol“.

Въ „Топазъ“ се рисува продажничеството на пресата, гешефтарството на общинскитѣ съветници и падението на интелигенцията, щомъ остане безъ работа; любовьта на лекитѣ жени и готовностьта на „честнитѣ“ момичета да станатъ метреси на забогатѣли случайно, съ нечестни средства бивши честни хора.

Всичко се предава съ иронии и тънки наблюдения. Ефектътъ е необикновенъ, разнообразието изобилно, единството пълно, техниката дивна, характеритѣ правдиви, живи и незабравими.

Зрителя тукъ ще види своитѣ избранници—гешефтари, въ истинскиятъ имъ образъ; ще се отврати отъ тѣхъ и ще ги презре, дори и тѣ самитѣ ще се смѣятъ надъ себе си.

ВНИМАНИЕ!

ФИРМАТА

МЕНГУЛИСЪ & ШИШМАНООГЛУ

МАНИФАКТУРА НА ЕДРО

съ централата въ ГАЛАЦЪ, и клонъ въ БАЗАРДЖИКЪ, за да услужи на търговцитѣ отъ Дуросторски окржгъ, откри клонъ въ СИЛИСТРА улица „Беранинъ“ *No. 8*

Тури на разположение всички стоки отъ най прочутитѣ мѣстни и чуждестранни фабрики съ фабрични цени.

Биемъ всѣка конкуренция

Въ интереса на всички е да посетятъ магазина и се увѣрятъ.

МЕНГУЛИСЪ & ШИШМАНОГЛУ
Манифактура на Едро
Клонъ СИЛИСТРА

ВНИМАНИЕ

Д-ръ Д. Златаровъ

се премѣсти въ ул. Бояджи Яни № 4 (въ собствената си кжща близо до Българската гимназия), гдѣто премѣсти цѣлата инсталация, бивша въ съдружие съ Д-ръ Шапкаджиевъ, отъ улица Генералъ Хърлеу срещу Петъчния пазаръ. Лекува: вѫтрешни, детски и женски болести, пикочно-полови; Сифилисъ съ Рентгеновъ апаратъ, Ултра-виолетови лжчи, Диатермия, Пантостатъ, Чистоскопия, Уретроскопия.

то Пражки отъ селско и полско сел ще се преобразява въ едно имотно и въ културно отношение високо стоящо село—свидетелствува за мощьта на кооперативното единение. Пражки приема ежегодно посещенията на кооператори и студенти отъ страната и отъ чужбина, които желаятъ да се запознаятъ съ чудната организация по-отблизу. Само студентитѣ отъ руския институтъ за селско стопанско кооперативно дѣло въ Прага, подъ ржководството на професора сж посетили Пражки дел ната въ течение на три години.

Списание на
Съюза на Повдигнитѣ Банки

Платили си абонамента?